

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلاة والسلام على سيدنا و نبينا أبي القاسم المصطفى محمد و على أهل بيته الطيبين الطاهرين و اللعن على اعدائهم أجمعين.

کلام در مسأله عزل قاضی بود، عرض کردیم که عزل اقتراحی و بالتشهی جایز نیست. نه در عصر حضور و نه در عصر غیبت.

در این جا نوبت به تطبیق مسأله با حقوق موضوعه می رسد.

در قانون اساسی کشور ما در اصل 164، می گوید: «قاضی را نمی توان از مقامی که شاغل آن است بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است، به طور موقت یا دائم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل.» پس عزل کردن قاضی مستلزم وجود دلیل، آن هم انجام محاکمه و اثبات است که حتی در مورد محل خدمت و سمت هم رضایت قاضی شرط است مگر این که تقصیری از او صادر شده باشد. فرض مستثنائی هم ذیل اصل مطرح کرده است که به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رئیس قوه قضائیه ... است. پس برای قضاوت در قانون اساسی یک مصونیت شغلی ایجاد شده تا جایی که بدون رضایت او نمی توان محل خدمت یا سمتش را تغییر داد. این قاعده و ضابطه کلی در مسأله است.

در همین قانون اساسی پیش بینی شده که قضاوت را بتوان عزل کرد و حکم عزلشان را رئیس قوه قضائیه امضا می کند، در اصل 158 قانون اساسی امکان عزل قضاوت دیده شده که این در حقیقت در راستای ضوابط است. این که در اصل 164 می گوید: نمی شود برکنار کرد و در اصلی دیگر عزلش را پیش بینی کرده یعنی جاهایی که باید عزل شود، بر اساس ضوابط و مقررات و با امضای رئیس قوه قضائیه است.

در این زمینه قانونی در سال 1390 تحت عنوان «نظارت بر رفتار قضاوت» تصویب شده است آنجا می گوید: صلاحیت شغلی قضاوت می تواند مورد تردید یکی از مقامات ذیل قرار گیرد: 1- رئیس قوه قضائیه 2- رئیس دیوان عالی کشور 3- دادستان کل کشور 4- رؤسای شعب دادگاه عالی و شعب تجدید نظر دادگاه عالی

رسیدگی به صلاحیت قضات 5- دادستان انتظامی قضات 6- رئیس سازمان قضائی نیروهای مسلح نسبت به قضات آن سازمان می‌توانند به صورت مستدل گزارش بدهند که صلاحیت کار فلان قاضی مورد تردید است اگر چنانچه ادعای تردید دارند بر اساس ماده 45 همین قانون باید مستندات عدم صلاحیت آن قاضی را ضمیمه گزارش و به کمیسیون رسیدگی به صلاحیت قضات ارسال کنند، این کمیسیون چهار عضو دارد که عبارتند از: معاون قضایی رئیس قوه قضاییه، معاون حقوقی و امور مجلس وزارت دادگستری، معاون قضائی دیوان عالی کشور و دادستان انتظامی قضات است که نفر چهارم دبیر کمیسیون هم هست. این مرجع به اعلام تردیدی که شده که راجع به صلاحیت یک قاضی شد رسیدگی می‌کند و قاضی را به کمیسیون دعوت می‌کنند و از او می‌خواهند که از خودش دفاع کند، او توضیح می‌دهد و وقتی دفاعیات قاضی را استماع کردند، یا نظرشان این است که باید با قاضی برخورد شود یا باید به سرکار خود برگردد، در صورت دوم پرونده به دادگاه عالی صلاحیت نمی‌رود ولی در صورت نخست 10 روز مهلت دارند که گزارش را بنویسند و به دادگاه عالی صلاحیت قضات بفرستند.

در دادگاه صلاحیت قضات پس از وصول گزارش و با توجه به مدافعات و ادله ضمیمه شده یکی از این تصمیمات را می‌گیرند:

1- تبدیل وضعیت این شخص از پایه قضایی به پایه اداری (اگر قاضی سابقا سمت نظامی داشتند و قاضی نظامی بوده باید خودش را به یگان خدمتی معرفی کنند)

2- محکومیت به بازخریدی

3- محکومیت به بازنشستگی

4- انفصال دائم از مشاغل قضائی

5- انفصال دائم از خدمات دولتی

بر اساس این قانون رأی دادگاه صلاحیت، ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر است که این فراز از قانون تأسیس جدیدی است و قبلاً آن را نداشتیم و تجدید نظر و اعتراض خاصی نسبت به رأی علیه قضات مطرح نبود.

بنابراین مقررات موجود عزل بالتشهی را قبول ندارد و در دوره سه ساله ابتدایی آزمایشی بعد از کار آموزشی هم عزل بالتشهی نیست بلکه تنها عزل در آن دوره نیاز به محاکمه ندارد.

و الحمد لله رب العالمين

<http://feqhvaqaza.com>